

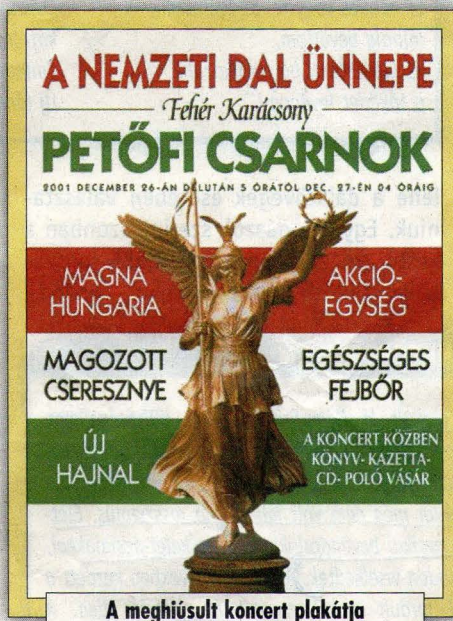
Túlfeszített húrok

Precedensértékű lehet az az eljárásorozat, amely a napokban indult egy tervezett szkinhed- és egy megtartott punkkoncerttel kapcsolatban. A joghézagok és a felemás gyakorlat mellett az esetet bonyolítja, hogy a kifogásolt dalok az egyik oldalon sem hangzottak el, s a feljelentések után az internetről is eltűntek.

„Ahogy lesz, úgy lesz” – hangzott ’56 után a népszerű sláger, s a hatalomnak ennyi elég volt, hogy dekadenciát, a levert forradalom utáni viszonyok burkolt bírálatát fedezze fel a szövegben. *Koncz Zsuzsa* 1999-ben megjelent, betiltott dalokat tartalmazó lemezén megtalálható a *Miért hagytuk, hogy így legyen?* és a *Ha én rózsá volnék* című szám is, bár a mai fiatalok – a jelenlegi vitát kiváltó dalszövegeket látva – valószínűleg nem is értik, mi lehetett ebben a felforgató.

December 26-án tartották volna meg *A Nemzeti dal ünnepe* címmel (*Fehér karácsony* alcímmel) azt a koncertet, amelyet *Demszky Gábor* főpolgármester a tulajdonosi jogokat gyakorló Fővárosi Önkormányzat nevében kitiltott a *Petőfi Csarnokból*. Ugyanezen az estén megtartották viszont a fővárosi *Wig Wam Clubban* a *Nemzetközi vörös karácsony* néven futó rendezvényt. Az előbbi helyszínen szkinhednek mondott együttesek is felléptek volna, az utóbbi a punkok hagyományos évi összejövetele volt. Jelenleg mindkét tábor – évek óta létező – szélsőjobb-, illetve szélsőbaloldalinak mondható, gyakran nyomdafestéket nem tűrő dalszövegeit a Fővárosi Főügyészség vizsgálja. Nincsenek könnyű helyzetben: *A Nemzeti dal ünnepe* elmaradt, a punkkarácsonyon pedig a legkritikusabb dalszövegeket éneklő *Hétköznap* *CSAlódások* nevű együttes (valószínűleg a szkinhedek körül történtek és egy, a Nemzetbiztonsági Hivatalból érkező állítólagos figyelemztetés miatt) nem lépett fel. A nyomozásnak kell kiderítenie: megvalósult-e a nagy nyilvánosság előtt elkövetett közösség elleni izgatás büntette.

„Korábban arról volt szó, hogy egy irredenta CD lemezbemutató koncertjére bérelték ki a *Petőfi Csarnokot*, s csupán

A meghívsult koncert plakátja

bugyuta szövegű revíziós dalok hangzanak el. Ennek leple alatt fajultak el a dolgok, s mutatott egyre több jel abba az irányba, hogy a szólásszabadság háttérbe szorított dalszövegeket éneklő együttesek lépnek fel” – nyilatkozta lapunknak *Körmendy Ferenc*, a Fővárosi Közgyűlés kulturális bizottságának elnöke. *Demszky Gábor Hatala József* rendőr vezérőrnagyra hivatkozott, aki arra hívta fel a figyelmét, hogy a közönség összetétele több szempontból is kockázati tényezőt jelent. A garázda cselekmények mellett szélsőséges megnyilvánulásokra is számítani kell, s a koncert neonáci jellege káros lehet Magyarország megítélésére. A főváros emellett nemzetbiztonsági forrásokra hivatkozva úgy vélte, külföldről is érkeznek – elsősorban német és osztrák – csoportok, s így nemzetközi szkinhedtalálkozóra kerül majd sor. A főpolgármester szerint a tervezett koncert egyik meghirdetett résztvevője, az *Egészséges Fejbőr* nevű

együttes dalszövegei alkalmasak lehetnek a közösség elleni izgatás büntetésének megállapítására. (A főpolgármester elismerte, hogy a koncert betiltásához nem volt joga.)

A szervezők cáfolták, hogy nemzetközi szkinhedtalálkozóról lett volna szó. *Schuszter Lóránt*, a közgyűlés kulturális bizottságának MIÉP-es tagja – aki maga is szerepelt volna – szerint néptáncsoportok és a Pannon Rádióban rendszeresen játszott nemzeti rockegyüttesek is felléptek volna. Nehezményezte, hogy míg annak idején a hívők érzékenységét sértő Nitsch-kiállítással kapcsolatban *Demszky* a véleménynyilvánítás szabadságáról beszélt, most cenzorként lépett fel. A Nemzeti dal ünnepe szerelnék mielőbb megrendezni: a hírek szerint február 8-án éppen a *Wig Wam Club* adna otthont nekik. A főváros számít arra, hogy a rendezők kártérítést kérnek az elmaradt koncert miatt (a szervezők több mint tízmillió forintot becsülik a kárt), ám remélik, hogy meg tudnak egyezni peren kívül. Olyan rendezvényt terveznek viszont, mely szerint a rendezvények tartalma alapján a helyiséget bére adók kártérítési kötelezettség nélkül bonthatják fel a szerződést. *Körmendy Ferenc* szerint ezt nem lehet összehasonlítani egy kiállítással, s a vallásos emberek érzékenységének megsértése sem vehető össze komplett etnikumok kiirtásának gondolatával.

„A főváros viszont nem tilthat be egy magánklubban megrendezendő eseményt” – mondta a bizottsági elnök. A punkkarácsonnyal kapcsolatban az FKGK ifjúsági társszervezete, a Független Ifjúság fordult a Fővárosi Főügyészséghez. *Gulyás Balázs* elnök lapunknak elmondta: a főpolgármester „könnyelműen bánik több, a saját eszmekörébe tartozó zenekarral, ezért a Független Ifjúságra hárult a feladat, hogy helyette megállítsa a szélsőbaloldali zenekarok randalírozását az országban”. Megengedhetetlennek tartják, hogy vannak még személyek, akik a kulákok újbóli üldözésére, a pápa meggyilkolására, közéleti személyiségek felakasztására szólítanak fel, és dalaikban a milliók halálát okozó Szovjetuniót éltetik. A szövegek szerzői ugyanakkor állítják, nem léptek fel a *Wig Wam Clubban*, s

► megjegyezték, hogy a kifogásolt dalok (amelyek *Antall Józsefet, Orbán Viktort* és *Torgyán Józsefet* is obszcén kifejezésekkel illetik) még 1991-ben születtek.

„Minden ilyen esetben azt kell vizsgálni, elhangzottak-e ezek a dalok, és ha igen, alkalmasak-e a gyűlöletkeltésre” – mondta lapunknak *Borbély Zoltán*. A Fővárosi Főügyészség szóvivője szerint a szöveg internetes terjesztése alkalmas lehet a közösség elleni izgatás büntetnének elkövetésére, ám a botrány óta a dalok a zenekarok honlapjairól eltűntek, illetve módosított változatban jelentek meg: egy helyütt például cigányok helyett már zsványok olvasható. (Körmendy Ferenc állítja, hogy a szerzők megőrizték az eredeti változatokat, így ezek a bizonyítékok megtalálhatók.) Információink szerint azonban az ügyészség azért sincs könnyű helyzetben, mert a magánvádas becsület- (vagy kegyelet-) sértés, illetve a közösség elleni izgatás tényállása között kel-

AZ EGÉSZSÉGES FEJBŐR NEVŰ EGYÜTTES SZÖVEGEIBŐL

Részletek a *Fehér karácsony*, a *Fekete majmok*, illetve az *Új lángot visz a szél* című dalokból:

„Fehér karácsony, fehér karácsony,
a mocskos, szemét cigányokat
nagyon utálok!

Vedd már észre, ez Magyarország,
és nem vagy a barátom,
ha nem tetszik, akkor takarodj át
a román határon!

Én rendes vagyok, az ígéretem
mindig beváltom,
és ígérhetem, ha találkozunk
a töködet levágom!”

„Fekete, fekete, fekete majmok,
Miért nem vagytok ketrecben,
vagy pedig egy árnyas fán,
benn a dzsungelben?

Odamentem, megkérdeztem, hogy mit csinálnak.
Nem feleltek, csak hülyén néztek, és csak makogtak.
Otthon ülő típus vagyok, de erre berágtam,
az egyiket bakancsossal képen találtam.”

„Üzzük ki innen a kufárok hadát,
kaftánon száradjon vér!
Építsünk együtt egy szebb, jobb hazát,
Új lángot visz most a szél.”

lene a dalszövegek esetében választaniuk. Egyes jogászok szerint azonban a kettő „közé” kellene egy újabb jogszabályt alkotni olyan esetekre, amelyek

többnek bizonyulnak a becsületsértésnél, de még nem érik el a közösség elleni izgatás mértékét. Az előbbi esetben egy, az utóbbiban három évig terjedő szabadságvesztés róható ki.

A gyűlöletre uszítás szankcionálásának kötelezettségével viszont a szabad véleménynyilvánítás biztosításának kötelezettsége áll szemben, és ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság két, jogforrásként használt határozata is engedékeny. A 30/1992. évi határozat alapján a közösség elleni izgatás „csak a legveszélyesebb magatartásokra terjed ki” – amikor a társadalmi rend és béke megzavarásának valós veszélye áll fenn. A testület 36/1994. évi határozata pedig kifejti: „Nincs demokratikus társadalom, pluralizmus tolerancia nélkül, a véleménynyilvánítás szabadsága a demokratikus társadalom egyik alapköve, fejlődésének egyik feltétele. E szabadság az olyan gondolatokat, információkat, elveket és nézeteket is megilleti, amelyek sértőek, meghökkenetőek vagy aggodalmat keltőek.”

A punk- és a szkinhedzenéhez sok esetben hozzátartozik a durva dalszöveg, s a szubkultúrát ismerők szerint a karácsonyi koncertre négy-öt év óta először olyan szkinhedegyüttesek álltak volna össze, amelyek közönsége közismerten agresszivitásra hajlamos, ezért indokolt lett volna a fokozott rendőri intézkedés. Kérdés azonban, hogy a szövegek erőszakos cselekmények elkövetésére mozgósítják-e a hallgatóságot. A csoportok közötti összecsapások szinte hozzátartoznak az összejövetelek-

SZKINHED- ÉS PUNKTÖRTÉNELEM

A szkinhedmozgalom a hatvanas évek végén alakult ki Nagy-Britanniában. Külsőségeikben (bomberdzseki, Martens-bakancs, nadrágtartó és kopsz fej) a külvárosi munkások öltözködését karikírozták – mondta lapunknak *Gedei Norbert*, aki az ELTE bölcsészkarán szeminárium keretében oktatja e szubkultúrák történetét. A szkinhedekre ekkor még nem volt jellemző a rasszizmus. Életmódjukban és zenei ízlésükben is közel álltak a jamaikai bevándorlókhoz, de a kelet-ázsiaiakkal, elsősorban a pakisztáni diákokkal már agresszív módon viselkedtek. A hetvenes években kezdett a fekete és a fehér zene kettéválni, s ekkortól fordult a két csoport is egymás ellen. A szkinhedmozgalom akkor öltött politikai jelleget, amikor az angol szélsőjobboldali *Nemzeti Front* elkezdte maga köré szervezni a szkinhed fiatalokat. A punk szubkultúra 1975 táján jött létre, s elsősorban az akkor uralkodó zenei ízlést támadta. A külsőségeikben is megnyilvánuló polgárpukkasztáson kívül (tarajos haj, nagyszámú fémékszer, feltűnő öltözködés) nem volt politikai mondanivalójuk. A punk megjelenésével fedezték fel a fiatalok újból a szkinhedzenét, ám a két csoport ekkor még nem fordult egymás ellen.

Magyarországon a nyolcvanas évek elején jelennek meg az első bőrfejük, s zenezsámuk címében már rasszista jelszavakat használnak. Az egyik első punkzenekar a CPg volt, melynek tagjai az újvidéki rádió adásaiból és a *Magyar Ifjúság* cikkeiből próbáltak tájékozódni a világ zenei irányzatairól. A két szubkultúra sokáig Magyarországon sem fordult egymás ellen, s a rendszer támadása miatt mindkét tábor megkapta a hatalomtól a fasiszta jelzöt. A CPg elitelésében az is közrejátszott, hogy nekik tulajdonították a Mos-oi nevű szkinhedzenekar *Cigánymentes övezet* című dalát is. (Ezért hívták őket tévesen *Cigánypusztító Gárdának*.) Az első összecsapásokra szintén nyugati mintára került sor, amikor azt látták, hogy ott „ez a divat”. Ezzel párhuzamosan ideológiailag is eltávolodtak egymástól: a punkok anarchista, a szkinhedek egyre inkább szélsőjobboldali nézeteket vallottak.

A kilencvenes évek elején volt a legtöbb szkinhed Magyarországon: számuk – egy angol jogvédő szervezet szerint – az amerikai és a cseh szkinhedek után nálunk volt a legmagasabb, a tízezer főt is elérte. Később az egyéb szubkultúrák megjelenésével (rap, techno) a létszámuk csökkent. Mindehhez hozzátartozik, hogy sokan csak divatból hordták a bőrfejük jellegzetes viseletét. A szkinhedek időről időre próbáltak politikai kapcsolatokat építeni, tömegbázisukra egy időben az FKGP is számított, ám ezek a kapcsolatkeresések végül mindig kölcsönös csalódást okoztak. A punkok szerveződését a CPg pere visszavetette, ám létszámuk mindig is csekélyebb volt. S bár a demokratikus ellenzék a rendszerváltozás előtt minden meghurcolt zenekar mellett kiállt, *Gedei Norbert* szerint „jelenleg nem látszik olyan politikai erő, amely számítana a punkok tömegbázisára”.